

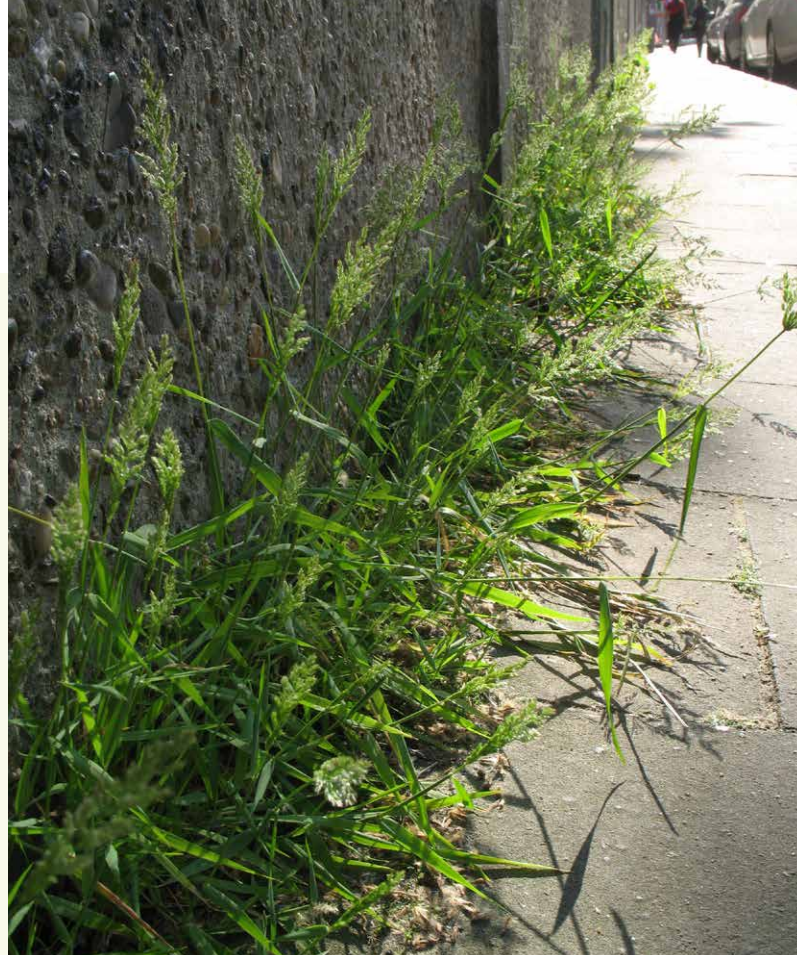
Flora op drift

Het klimaat verandert, de flora beweegt mee en dan met name in onze steden. In deze vaste rubriek deze keer een bijdrage van Sipke Gonggrijp over de opmars van kransgrassen.

Er duiken steeds meer warmteminende, zuidelijke grassen op in Nederland. Vooral in het stedelijk gebied. Liefdegrassen (*Eragrostis*) en naaldaren (*Setaria*) zijn inmiddels niet meer weg te denken uit het straatbeeld. Maar ook kransgrassen (*Polypogon*) laten zich steeds vaker zien.

De laatste editie van de Heukels Flora¹ vermeldt vijf verwante kransgrassen en één kruising. Van dit vijftal zijn er twee ingeburgerd: Baardgras (*Polypogon monspeliensis*) en Kransgras (*P. viridis*). IJl baardgras (*P. fugax*) dient zich aan. Dit drietal krijgt in deze bijdrage een podium.

Typerend voor Baardgras is de zeer dichte, cilindervormige en soms wat gelobde aarpluim. De

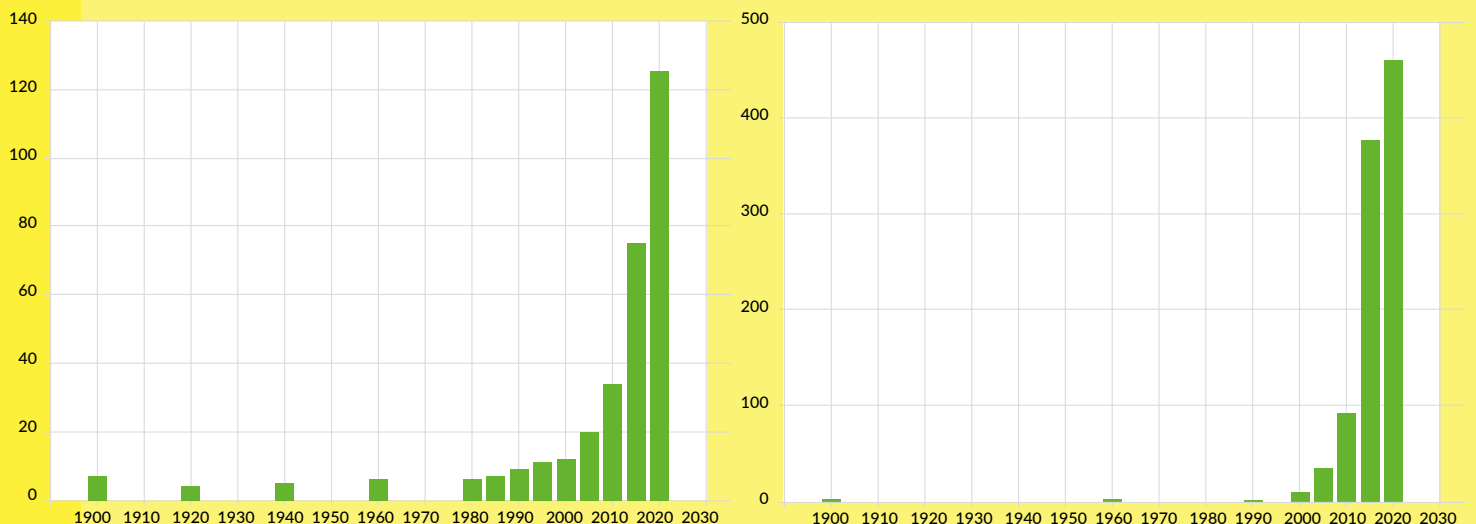

Kransgras. Foto: Rutger Barendse, Saxifraga.

lengte van de bloeiaar varieert van enkele centimeters tot meer dan 15 cm. De kelkkaftjes hebben lange kafnaalden (4 tot 7 mm lang), wat de bloeiwijze een aantrekkelijk, pluizig aanzien geeft. De oorsprong van dit gras ligt in Zuid-Europa, Noord-Afrika en Azië. Hier heeft ze een voorkeur voor zandige, vochtige en veelal brakke milieus. Ook in Nederland treedt ze als pionier in dit soort terreinen op. Daarnaast zien we een duidelijke uitbreiding

in stedelijke gebieden, vooral in de Randstad, waar ze te vinden is op braakliggende terreinen en op straat. Als wol- en graanadvantief deed Baardgras al in de 19^e eeuw haar intrede², maar haar inburgering is van recente datum. Met name in de laatste 10 jaar is sprake van een sterke opmars, waarbij het aantal bezette kilometerhokken verdrievoudigd is.

Van Kransgras is de naam goed

Aantal atlasblokken (5x5 km) waarin Baardgras (links) en Kransgras (rechts) zijn gemeld binnen periodes van vijf jaar. Bron: FLORON & NDFF.

Bloeihaar van Baardgras (a), IJl baardgras (b) en Kransgras (c). Foto's: Peter Meininger (a & c) & Ed Stikvoort (b), beiden Saxifraga.

gekozen. De bloeiwijze heeft schuin afstaande takken, die opvallend in kransen staan. Bij haar ontdekking in 2004 kreeg ze als voorlopige naam "Waterstruisgras" mee³. Ze heeft dan ook wel wat weg van Fioringras, waarmee ze ook haar voorkeur voor vochtige standplaatsen deelt. Van oorsprong komt dit gras op verstoorte plaatsen in natte gebieden voor, waar ze groeit in de oeverzone van meren en vijvers. In Nederland is het voornamelijk een stadsplant, met eerste vondsten in Leiden, Amsterdam, Alkmaar, Utrecht en Nijmegen⁴. Sindsdien is het snel gegaan en heeft ze zich opgewerkt tot een algemeen voorkomende soort, waarbij het oosten van het land nog wel wat achterblijft. Naast binnenstedelijke gebieden, vooral in de Randstad, groeit ze ook in kleinere dorpen op klei (Zeeland, Groningen en Friesland). Opvallend vaak duikt Kransgras op in nieuwbouwwijken en op plaatsen waar nieuwe bestrating is aangebracht. Lift ze mee met stratenmakers, of moeten

we de bron van haar verspreiding zoeken in tuincentra? Wie regelmatig tuincentra of kwekerijen bezoekt zal opmerken hoe vaak dit gras daar tussen de bestrating groeit. Met schoeisel wordt ze van hieruit makkelijk verder verspreid. Ook is ze als verstekeling aanwezig in containers van tuinplanten⁵, waarmee ze onbedoeld een wijk in aanleg bereikt. Hoe dan ook, het ziet ernaar uit dat de expansiedrift van dit stadsgras nog wel even doorzet.

In 2014 werd in Middelburg IJl baardgras gevonden. Dit uit Azië afkomstige gras kan verward worden met zowel Baardgras als Kransgras. De plant groeit daar evenals de eerder genoemde soorten in natte gebieden en als akkeronkruid⁶. Van Baardgras verschilt ze in de bloeitijd door een meer open bloeihaar, met kortere kafnaalden (1 tot 3mm lang)¹. Van Kransgras onderscheidt ze zich door de aanwezigheid van kafnaalden, die bij Kransgras ontbreken. Na de bloei trekt haar bloeiwijze

samen en lijkt ze nog het meest op Baardgras. Na haar ontdekking in Middelburg volgden al snel meer meldingen uit de kuststreek: Den Haag, Rijswijk, Alkmaar, Haarlem, Lekkerkerk en Het Bildt⁴.

Tekst:
Sipke Gonggrijp

Bronnen

- 1 Duistermaat, H., 2020: Heukels' Flora van Nederland. Vierentwintigste druk. Naturalis Biodiversity Centre, Leiden. Noordhoff Uitgevers.
- 2 Verloove F. (2011) [Polypogon monspeliensis]. On: Manual of the Alien Plants of Belgium. Botanic Garden Meise, Belgium. At: alienplantsbelgium.be, accessed 14/03/2011.
- 3 Anonymus. 2004. Nieuwe soorten in de achtertuin. FLORON-nieuws 1: 4-4.
- 4 Waarneming.nl en NDDF.
- 5 Hoste I., F. Verloove, C. Nagels, L. Andriessen & J. Lambinon. 2009. De adventievenflora van in België ingevoerde mediterrane containerplanten. Dumortiera 97: 1-16. 6 eFloras.org, Flora of China, Polypogon fugax.